

Gemensamt ägardirektiv för kommunägda bolag i Linköpings Stadshuskoncernen

Dokumenttyp: Regler

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 2019-03-26, § 109

Antaget på bolagsstämman: 2019-05-10

Giltighetstid: Tillsvidare

**Linköpings
Stadshus AB**

Diarienummer:	KS 2019-149
Dokumentansvarig:	Kommundirektören
Adresserat till:	Kommunägda bolag i Linköpings Stadshuskoncernen
Relaterade styrdokument:	Bolagsordning, särskilda ägardirektiv
Sökord:	Företag, bolag, styrning

Innehåll

1.	Inledning	1
2.	Ägarstyrning	1
3.	Ansvar och roller	2
3.1.	Kommunfullmäktige	2
3.2.	Kommunstyrelsen	3
3.3.	Moderbolagets styrelse	4
3.4.	Dotterbolagets styrelser	4
3.5.	Verkställande direktör	6
3.6.	Auktoriserade revisorer och lekmannarevisorer	6
4.	Generella skyldigheter för dotterbolagen	7

1. Inledning

Delar av kommunens verksamhet drivs i aktiebolagsform. Enligt Kommunallag (2017:725) 10 kap, § 1 får kommunfullmäktige, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas i en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person. De kommunala bolagen utgör således instrument för kommunen att på samma sätt som nämnderna tillgodose kommunmedlemmarnas behov. Kommunens bolagsverksamhet ska, liksom kommunens övriga verksamhet, arbeta för Linköpings kommuns vision, värdegrund, politiska program och mål.

Kommunens bolag lyder under aktiebolagslagen och måste dessutom anpassa verksamheten efter kommunallagen och annan för bolagen relevant lagstiftning. Kommunallagen ställer bland annat krav på inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet och då ingår även verksamhet som bedrivs i bolagsform. Bestämmelsen innebär att den verksamhet som överlämnas till bolaget ska falla inom den kommunala kompetensen. Bolagen ska följa de kommunalrättsliga principerna som anges i bolagsordning och ägardirektiv.

Det gemensamma och särskilda ägardirektivet för respektive dotterbolag ska tillsammans med övriga styrdokument enligt bilaga till särskilt ägardirektiv vara ett verktyg för kommunens styrning av den verksamhet som bedrivs i aktiebolagsform.

2. Ägarstyrning

Kommunfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för bolagen vilket ställer krav på att bolagens utveckling och resultat följs upp. Dessutom ska kommunstyrelsen enligt kommunallagen utöva uppsikt över de kommunala bolagen. Detta ansvar och denna uppsiktsplikt utgör grunden för kommunens ägarstyrning och sker via både formell och informell styrning enligt nedan.

Den **formella styrningen** sker via bolagsordning, gemensamt ägardirektiv, särskilt ägardirektiv samt övriga styrdokument. Bolagen ska drivas enligt affärsmässiga principer under iakttagande av det kommunala ändamålet med verksamheten. Bolagen bedriver kommunal verksamhet och i den mån det är tillämpligt ska denna verksamhet utföras inom ramen för de kommunala befogenheterna såsom självkostnadsprincip¹, likställighetsprincip² och lokaliseringsprincip³.

Kommunens **informella styrning** av bolagen sker bland annat via ägardialoger mellan moderbolaget och dotterbolagen. Vid ägardialogerna diskuteras kommunens krav och

¹**Självkostnadsprincipen:** Bolagen ska vid sin prissättning räkna med samtliga kostnader som vid normal affärsmässig drift är motiverade från företagsekonomisk synpunkt. Det innebär att relevanta interna och kalkylerade kostnader ska ingå. I självkostnaden ska också ingå kapitalkostnader samt skälig avkastning på det egna kapitalet.

²**Likställighetsprincipen:** Bolagen ska behandla de kunder som är kommunmedlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

³**Lokaliseringsprincipen:** Bolagen ska endast bedriva verksamhet inom det geografiska området Linköpings kommun. Denna princip gäller även för samtliga dotterbolag. Eventuella undantag framgår av de särskilda ägardirektiven.

förväntningar på de kommunalägda bolagen utifrån beslutade ägardirektiv. Ägardialogerna ska sammanfattas och informeras om till kommunstyrelsen en gång per år. Dessutom sker vd-möten där moderbolagets vd, vice vd och dotterbolagens vd:ar deltar.

Bolagen ska, där det är tillämpligt, följa de av kommunens utfärdade policyer, riktlinjer, mål, budget samt övriga tillämpliga styrdokument som är redovisade i bilaga 1 till de särskilda ägardirektiven. Därutöver ska bolagen förhålla sig till rutiner, anvisningar och instruktioner som utfärdas av moderbolaget samt bidra med en aktiv och innehållsrik dialog mellan ägaren och bolagen. Bolagen ska enligt beslutad tidplan för rapportering som fastställs av kommunstyrelsen lämna rapporter och uppgifter. Denna rapportering omfattar bland annat bokslut, måluppfyllelse, delårsrapporter, budget med flerårsplan samt lån- och borgensram.

Syftet med kommunens ägande av bolag är att dessa tillsammans med kommunens övriga verksamheter ska skapa nytta för kommunen och dess invånare. I syfte att främja det som är mest ändamålsenligt utifrån ett kommunkoncernsperspektiv Den kommunala verksamheten såväl i förvaltningsform som i bolagsform ska präglas av samma helhetssyn och princip avseende koncern nytta. Kommunen och bolaget ska i samråd söka lösningar som tillgodoser kommunens samlade intresse.

3. Ansvar och roller

3.1. Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige ska ha ett helhetsperspektiv på den totala kommunala organisationen och har det yttersta ansvaret för Linköpings kommuns bolagsstyrning.

Det åligger kommunfullmäktige att:

- besluta om ägardirektiv för koncernen, moderbolaget samt dotterbolag,
- besluta om övriga styrande dokument som ska gälla för bolagen,
- utse ledamöter, ersättare, revisorer, lekmannarevisorer i helägda dotterbolag,
- utse ledamöter och ersättare i delägda dotterbolag,
- fastställa grunder för arvode och andra ersättningar till styrelserepresentanter, revisor och lekmannarevisorer,
- årligen behandla lekmannarevisorernas granskningsrapport avseende bolagskoncernen,
- utse ombud till bolagsstämma i moderbolaget,
- årligen fastställa en gemensam låne- och borgensram för kommunens bolag samt en sammanlagd högsta nivå för bolagens långfristiga lån.

Enligt 10 kap. 3 § i kommunallagen (2017:725) ska kommunfullmäktige ta ställning i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas. Det

innebär blanda annat, om inte annat anges i särskilt ägardirektiv, att kommunfullmäktige även beslutar om:

- ändring av bolagsordning, stadgar och liknande grunddokument,
- ändring av aktiekapital,
- förvärv, avveckling eller bildande av dotterbolag om inte annat framgår av särskilt ägardirektiv,
- förvärv och försäljning av aktier eller andelar i annat företag samt deltagande i emission eller lämnande av ägartillskott i företag som inte är helägt dotterbolag ,
- fusion av företag,
- bildande av stiftelse,
- större strategiska investeringar,
- andra investeringar eller åtgärder som innebär en ny inriktning eller start av verksamheter inom ett nytt affärs- eller verksamhetsområde för bolaget,
- större förvärv eller större försäljning av fast egendom.

Frågor som kräver kommunfullmäktiges yttrande ska beredas och samordnas av moderbolaget Linköpings Stadshus AB. För vägledning och stöd av vad som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dotterbolagen samråda med Linköpings Stadshus AB.

3.2. Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för koncernens utveckling och ekonomiska ställning. Oavsett vem som utövar ägarrollen har kommunstyrelsen lagstadgad uppsiktsplikt över bolagen enligt 6 kap 1, 9 och 10 §§ i kommunallagen. Det innebär att kommunstyrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över verksamheten. Kommunstyrelsen ska dessutom i årliga beslut pröva om den verksamhet som bedrivits av respektive bolag under föregående kalenderår har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen finner att så inte är fallet ska den lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Utöver detta åligger det kommunstyrelsen att:

- svara för beredning av ägardirektiv och bolagsordningar
- besluta på förslag av moderbolaget om koncernens bokslutsdispositioner/vinstpositioner i anslutning till årsbokslut,

- lämna instruktion till ombuden som företräder kommunen vid bolagsstämma i moderbolaget,
- vid behov uppdra åt ombuden att begära extra bolagsstämma,
- besluta om aktieägartillskott till moderbolaget.

Kommunstyrelsen har rätt att själv eller genom därtill utsedda personer när som helst ta del av bolagets räkenskaper och övriga handlingar och att även i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Innehåller protokoll som ska överlämnas till kommunstyrelsen, sådana uppgifter som bolagen på grund av reglerna om offentlighet och sekretess inte kan lämna ut, ska uppgifterna uteslutas. Av det översända materialet ska framgå att sådan åtgärd har vidtagits.

3.3. Moderbolagets styrelse

Moderbolaget svarar för det direkta formella ägandet av dess dotterbolag. Det åligger moderbolagets styrelse att:

- svara för löpande kommunikation med dotterbolagen,
- informera dotterbolagen om koncernintressanta frågor,
- svara för beredning och samordning av strategiska frågor som ska till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige så som bolagskoncernens ekonomiska rapportering,
- inför beslut i kommunen bereda och samordna förslag till försäljning av fastigheter och bolag inom koncernen samt andra frågor avseende bolagens tillgångsportföljer i enlighet med specifikt ägardirektiv,
- föreslå nivå på koncernbidrag eller utdelning från dotterbolagen,
- besluta om skattemässiga dispositioner mellan dotterbolagen,
- medverka till att uppnå samordning och optimalt resursutnyttjande i koncernen,
- utse ombud till bolagsstämman i dotterbolagen och lämna instruktion till ombuden.

3.4. Dotterbolagens styrelser

Bolagets styrelse ansvarar enligt aktiebolagslagen för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Bolagsordning jämte generella och särskilda ägardirektiv är beskrivning av vad som är bäst för bolaget jämlikt Aktiebolagslagen, styrelsen förbinder sig att genomföra och verka därefter.

Det åligger styrelsens att:

- ha helhetssyn och kommunkoncernperspektiv för uppdraget,
- bidra till samverkan och samordning inom hela kommunkoncernen,
- ha en kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet,
- lämna rapporter och uppgifter i enlighet med kommunfullmäktiges beslut och tidplan som fastställs av kommunstyrelsen,
- årligen lämna en redogörelse för hur bolaget har organiserat sin interna kontroll till kommunfullmäktige och kommunens lekmannarevisorer,
- hålla moderbolaget informerad om sin verksamhet och om planerade åtgärder av större vikt,
- redovisa utbetalda löner och ersättningar samt andra anställningsförmåner och pensionsförmåner för ordförande, vice ordförande och vd,
- lämna protokoll från bolagsstämmor samt revisionsberättelser till kommunstyrelsen med undantag av sekretessbelagda uppgifter,
- informera moderbolaget vid större avvikelser från planer och budgetar (så kallad "early warning"),
- utse ombud till bolagsstämman i dotterdotterbolagen och lämna instruktion till ombuden. Instruktionen ska endast avse ställningstaganden till ansvarsfrihet så som revisorerna föreslår, resultatdisposition och eventuell utdelning enligt styrelsens förslag samt överlämnande av ägardirektiv, uppdrag och val som beslutats av kommunfullmäktige. Arvoden och ersättningar ska utgå i enlighet med fullmäktiges beslut,
- senast åtta veckor före planerad årsstämma ska styrelsen lämna skriftlig förhandsinformation till Linköpings Stadshus AB och kommunstyrelsen om tidpunkt för årsstämma. Dessutom ska bolagen lämna information om årsredovisning, revisionsberättelse, granskningsrapport från lekmannarevisorer och eventuella övriga ärenden som ska behandlas på årsstämman. Tidpunkt för kallelse till årsstämma regleras i bolagsordningen. Tillsammans med kallelse ska bolagen överlämna fullständiga handlingar i de ärenden som ska behandlas,
- besluta om firmateckning. Firmateckning ska ske av minst två firmatecknare i förening. VD får teckna firman beträffande löpande förvaltningsåtgärder,
- Linköpings Stadshus AB:s ledning (ordförande och VD) ska informeras om tillsättning och avsättning av VD görs. Personkontroll ska i förekommande fall vara genomförd av kommunens säkerhetschef innan anställning,

- VD anställningsavtal ska efter beslut i styrelsen insändas till Linköpings Stadshus AB för kännedom,
- utfärda instruktion för vd:s arbete,
- årligen utvärdera styrelsens eget arbete.

Moderbolaget har rätt att få ta del av information från dotterbolagen som moderbolaget anser nödvändigt för att kunna genomföra sitt uppdrag.

3.5. Verkställande direktör

Verkställande direktör ska på bästa sätt tillvarata bolagets intresse och arbeta utifrån den vd-instruktion som bolagets styrelse fastställer. Det innebär att verkställande direktör ska verka för att kommunens ändamål med verksamheten förverkligas, så som det kommer i uttryck i bolagsordning, ägardirektiv och styrelsebeslut.

Det åligger verkställande direktör att:

- sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar,
- se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt,
- förse styrelsen med information om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt som styrelsen behöver för sitt arbete,
- uppdaterade uppgifter om bolaget hos Bolagsverket.

Bonuslönesystem eller liknanden lönesystem ska inte tillämpas för vd, vice vd eller motsvarande.

3.6. Auktoriserade revisorer och lekmannarevisorer

De **auktoriserade revisorerna** ska i den utsträckning som följer av god redovisningssed granska räkenskaperna, årsredovisningen samt styrelsens och verkställande direktörens arbete. Bolagsstämman får ge revisorn ett utökat granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordning eller god redovisningssed. Revisorn upprättar revisionsberättelse till bolagsstämman, med uttalande i ansvarsfrågan.

Lekmannarevision är kommunfullmäktiges organ för granskning av all verksamhet i kommunen, vilket inkluderar bolagen. Lekmannarevisorn ska årligen lämna en granskningsrapport till bolagsstämman och kommunfullmäktige. I denna rapport ska de yttra sig om bolagets verksamhet bedrivits i enlighet med ändamålet i bolagsordning och ägardirektiv samt de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten.

4. Generella skyldigheter för dotterbolagen

Dotterbolagen i koncernen är skyldiga att:

- arbeta för att kommunkoncernens totala energiproduktion från förnyelsebara källor och återvunna material ska motsvara den totala energikonsumtionen i Linköping,
- fasa ut olja och kol från kommunkoncernens verksamheter,
- arbeta med ökad digitalisering och ha en teknikoptimistisk syn,
- främja den cirkulära ekonomin och delningsekonomin,
- stödja och utveckla samarbetet med civilsamhället,
- regelbundet rapportera om upphandlingar för att uppnå bästa samordning inom kommunkoncernen,
- skapa förutsättningar för återkommande dialog med allmänheten utifrån bolagets förutsättningar,
- följa policy mot mutor och bestickning för anställda och förtroendevalda, antingen följa den av kommunen beslutade policyn mot mutor och bestickning av anställda och förtroendevalda, alternativt att bolaget tar fram en egen policy gällande mutor och bestickning som följs av det egna bolaget.
- vid nybyggnad av byggnader för kommunal verksamhet avsätta en procent av byggnadskostnaden för konstnärlig gestaltning i investeringskalkylen. Som nybyggnad räknas i detta sammanhang även tillbyggnader och sådana ombyggnader som föranleds av ändrad användning. De avsatta medlen för konstnärlig utsmyckning av byggnader där kommunen är hyresgäst ska ställas till kultur- och fritidsnämndens förfogande.
- säkerställa kommunal jämställdhet inom idrotten sett till stöd och tillgänglighet. All kommunal sponsring inom Linköpings kommun och kommunala bolag ska ske jämställt,
- bidra med praktik- och ferieplatser till grupper som står långt från arbetsmarknaden i egen eller upphandlad verksamhet,
- satsa på praktik- och ferieplatser till skolungdomar,
- bolagen ska vara delaktiga och samverka med Visit Linköping & Co AB för att genomföra kommunens eventstrategi,
- följa Linköpings rese- och fordonspolicy vid val av tjänstebilar,
- all intern och extern representation i bolagen ska följa Linköpings kommuns representationspolicy.